

Barcelona, 29 de maig de 1931

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ANY LV - 2708

Preu: 20 cts. - Atrassats, 40

De la canilla reial

—Vosaltres éreu els que m'havieu de salvar? No hi torneu, que us tiraran el llaç!...

ARNAU

CASA BASTIDA

Passeig de Gràcia, 18 - Telèfon núm. 15247 - BARCELONA

Gran BASAR de Sastreria i Camiseria, sistema Nordamericà i a preus de gran liquidació

La nostra modernitat ens posa fora de tota competència per les raons següents

52 anys
d'experiència
Capital propi
formidable
Existències
fantàstiques

La nostra producció reuneix els millors avantatges: adaptació a les exigències de la moda, millorament progressiu de la confecció, les millors teles emprades en les nostres labors, una rebaixa de preus continuada; tot això per oferir a la nostra joventut la indumentària més excel·lent i ensem més econòmica.

Secció preferent: la de Sastreria, ampliada amb un assortit immens i selecte de vestits per homes, joves i nois de totes les edats, des de 25, 40, 50 i 60 pessetes els més bons.

100.000 pantalons, a 5, 8, 10, 12 i 15 pessetes els més superiors.

En la Secció de Mida trobareu un assortit selecte de llanetes i estams de bon gust, última creació, i tall anglès, a 50, 60, 70, 80, 90 i 100 pessetes.

Tenim muntada una Secció ultraràpida que pot presentar els encàrrecs a les quatre hores.

Els nostres viatges continus a París i Londres ens permeten oferir la moda en el seu darrer moment. Les nostres escaparates us ho demostren.

Impermeables, trinxeres i Plomes, des de 15 ptes.
Guardapols, des de 5,95, i gorres des de 0,95 ptes.
Americanes Sport i Bruses Golf, des de 25 ptes.

SECCIÓ DE CAMISERIA

100.000 Camises blanques, des de 3,95 pessetes
100.000 Camises color, des de . . . 4,95 "
100.000 Païames, des de . . . 5,95 "
100.000 Calçotets, des de . . . 1,95 "

En la Secció de Camises i Calçotets a mida, tenim una gran existència en teles i dibuixos de totes classes, fins les més fines i selectes, que oscil·len, els calçotets, de 4 a 10 pessetes, i les camises, des de 10 a 25 pessetes.

Tots els nostres clients són obsequiats amb diversos presents i segells d'Estalvi Popular de la Caixa de Pensions per a la Velleja i d'Estalvis.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20

BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona.

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

Treballant per la restauració borbònica

He llegit dos articles del senyor Royo Vilanova. El primer no mereix altra resposta que el jutjat de guàrdia; l'altre, potser mereixeria un insult groller i popular. No és pas el meu intent ni és aquest el lloc més propici per a indignar-me amb l'actitud del senyor Royo Vilanova. La generació dels que ara tenim trenta anys ha sentit de petits els cognoms esmentats, i hem sabut, per retalls de Premsa o per cites més o menys

concretes, que el dit senyor s'havia especialitzat en la qüestió catalana. Efectivament, d'aquesta mena d'especialistes de la qüestió catalana en corren dues o tres per províncies. Són una mena de propagandistes que la "Lliga Regionalista" sembla que els hagi tingut a sou, i sota el control de l'habilitós i intelligentíssim "Pol", per a aconseguir més catalanistes, més nacionalistes. Cada cop que hi havia eleccions o un d'aquells moviments espirituals en què el poble de Catalunya donava fe de vida, a més a més dels mítings, de les conferències, dels manifestos dels homes de la "Lliga", de la U. F. N. R., etc., En "Pol" tenia preparats uns articles del senyor Royo Vilanova que ajudaven a l'èxit catalanista. Un article del senyor Royo Vilanova eren cent vots més a favor de la candidatura més accentuadament catalanista; dos articles del senyor Royo Vilanova eren una majoria municipal regionalista; tres articles del senyor Royo Vilanova eren la Solidaritat Catalana, la Mancomunitat de Catalunya, el Port Franc, l'Estatut de Catalunya de 1919. Pocs han treballat, en aquest sentit, tant a favor del catalanisme integral — anàvem a dir del separatisme integral — com els articles del senyor Royo Vilanova. Cal agrair-li-ho. El senyor Royo Vilanova ha estat un admirable agent provocador dels entusiasmes catalanistes. En aquest sentit, l'únic que l'ha avantatjat en la feina de recaptar adeptes catalanistes ha estat, evidentment, En Primo de Rivera.

Quan menys ens pensàvem, ha sortit altre cop el senyor Royo Vilanova. Com que no sap parlar de res més, ha tornat a parlar del nostre problema. Ara no ha estat oposant doctrines federalistes a les doctrines regionalistes; teories d'ahir amb els actes d'avui; suara ha emprat el truc del sensacionalisme, del fulletó, com un vulgaríssim novellista, que, a mida que no el llegeixen, cerca en la immoralitat dels seus arguments o en el melodramatisme dels acudits, interès per a la seva prosa ridícula i adotzenada. El senyor Royo Vilanova té una obsessió: la del catala-

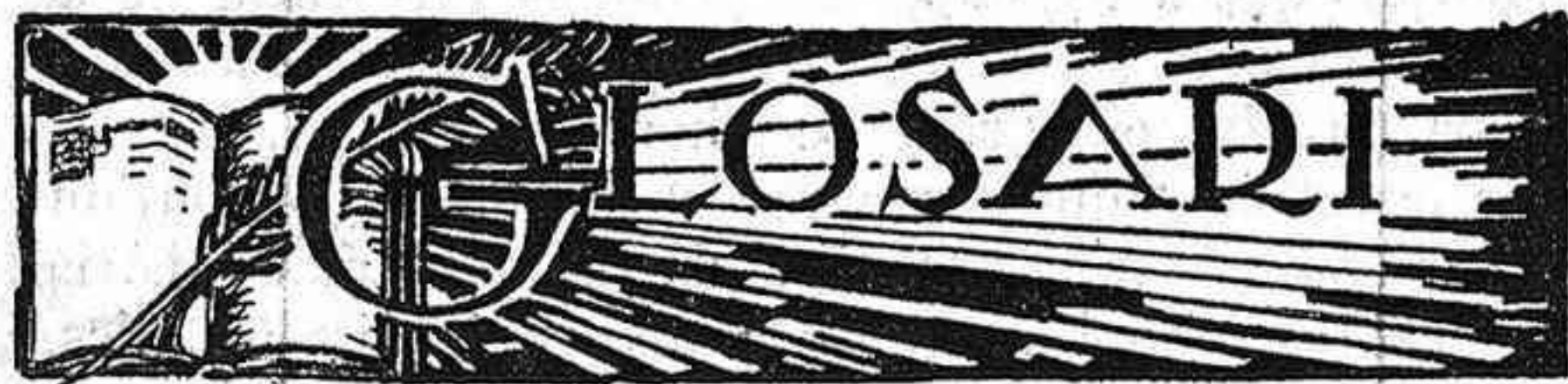
nisme. Es una mena d'Albiñana per al qual no passen els anys. La seva senectud mental queda demostrada en aquests articles darrers publicats a "El Norte de Castilla", dirigit per un home de la sensibilitat literària de Francisco de Cossio, sí; però del qual n'és un dels principals accionistes el conegut ex-alcalde de R. O. Federico Santander, que està empresonat per haver pres part en l'Assemblea General dels monàrquics a Madrid, les provocacions dels quals dugueren més tard els successos que tots hem presenciats. El senyor Royo Vilanova era monàrquic-albista. El seu esperit liberal és jacobí. Com tots els liberals monàrquics o republicans que a Espanya han sentit la influència de la Revolució francesa en el sentit de l'unitarisme nacional, només ha previst els drets de l'home, però no pas els drets de les nacions que formaren en el seu dia el conjunt de la Península i que, per obra de la tasca reaccionària i antiliberal, catòlica i vergonyant dels Reis dits Catòlics, arruïnaren Espanya, l'anorreaten, endinsant el país en un camí de degradació i esclavatge. El senyor Royo Vilanova, que sap història o, almenys, deu saber-ne, només fa que trair el que tothom que té cara i ulls veu, i és que cal destruir un unitarisme absurd fet en nom d'unes conveniències estatals falses i realitzat sota l'advocació d'una Església complaent amb els poderosos i menyspreadora dels drets dels humils. El senyor Royo Vilanova és dels que podria anar del braç amb l'arquebisbe de Toledo, el bisbe Múgica i amb tots aquells monàrquics que ara, amb l'excusa d'un espanyolisme mal entès, volen aixecar-se contra la República. Qui es digui espanyolista ara, és un monàrquic disfressat. Si Catalunya ataqués Espanya, bé estaria que es creés un partit espanyolista en la seva defensa. Però dona la casualitat que quan Catalunya dona més mostres de cordialitat, apareixen quatre ases o quatre malvats, disposats a tòrcer el pensament i l'actuació de Catalunya per fer-la sortir de l'ambient en què es desenvolupa. Catalunya no ha atacat mai per res Espanya. L'ha ajudat a la Revolució de tal manera, que sense el cop inicial de Lluís Companys a l'Ajuntament de Barcelona, confirmat més tard per la proclamació de la República catalana contra la llavors existent monarquia espanyola, feta per Francesc Macià, a hores d'ara tornariem a estar sotmesos al cop d'Estat que preparava l'ex-rei amb l'ajut dels Capitans generals; puix estava firmada la proclamació de l'Estat de guerra i l'empresonament de tots els cabdills republicans. Catalunya, després, no ha atacat Espanya; ans, al contrari, l'ha ajudada a establir el seu nou règim; però vol per ella els drets que li pertocquen: el reconeixement de la personalitat que li va usurpar Felip V, l'II de setembre de 1714. Un cop reconeguda aquesta personalitat, pactarà, evidentment, amb Espanya, amb tota lleialtat, barrejant la seva espiritualitat, la seva tasca, la seva materialitat geogràfica amb la resta del país, convertint-lo en la veritable República federal que ha d'ésser. No demana res del que no es seu; demana senzillament que li reconeguin la seva personalitat. No és pas molt. Pel demés, Macià acaba de dir que treballa per aquesta República Federal Espanyola. No entenem com no han vist en aquesta manifestació espontània el més bell gest de la seva lleialtat acrisolada.

Però davant d'aquesta cordialitat, que sembla que hi ha

interès en trencar per al millor interès de la monarquia i la possibilitat d'una ràpida restauració borbònica, el senyor Royo Vilanova ja ha tornat a actuar, d'acord amb les passades directives que devia rebre de la "Lliga Regionalista". Està fent adeptes separatistes que poden ésser, el dia de demà, els catalanistes raonats d'avui que no volen més que federar-se amb Espanya; i, de passada, provoca una opinió en favor de la Monarquia borbònica i oficialment catòlica, apostòlica i romana, que ha mantingut aquesta unitat nacional tan eficaç, que en un segle ha perdut el control dels països d'Amèrica i ha arruïnat el país.

El monàrquic Royo Vilanova fa bé el joc de mans; el que no comprenem és com encara hi ha gent que es deixa sorprendre.

FRANCESC MADRID

EL CIUTADÀ L. G. T.

Segurament, vosaltres no coneixeu, no sabeu qui és el ciutadà L. G. T. El ciutadà L. G. T., en aquesta època en què tothom presum i en la qual es deixa presumir a tothom, no presum gens. El ciutadà L. G. T. és modest i senzill i humil com una violeta. No vol la glòria; vol la justícia. Gràcies a aquest desig nobilíssim hem pogut saber de llur existència. Si no, el ciutadà L. G. T. hauria restat en l'anònim. Perquè ell no és un oportunista, no és un d'aquests que són monàrquics quan hi ha la monarquia, d'aquests que, per a pagar-los l'haver lluitat contra la República hom ha fet regidors, governadors civils, consellers d'instrucció pública, etc., etc... — fóra cosa de no acabar mai — mentre els veritables republicans s'han quedat al carrer.

El ciutadà L. G. T. mereix tot el nostre respecte, tota la nostra admiració, perquè avui, quan totes les mones són a l'escaparata, ell amaga humilment la seva personalitat rera unes inicials.

Si alguns dels dirigents provisionals de la República no haguessin parlat, quan els fets provocats pels monàrquics a Madrid, de què s'hi havien barrejat elements indesejables, professionals del robo, no sabríem ara qui és el ciutadà L. G. T.

El ciutadà L. G. T. és un d'aquests professionals de la delinqüència. El ciutadà L. G. T. ha escrit una carta al senyor Angel Galarza, director general de Seguretat. L'ha escrit des de la prisió celular de Madrid — el passat dia vint-i-dos —, on ha anat, on l'han dut, a passar una temporada.

En aquesta carta diu el ciutadà L. G. T., entre altres coses: "Con gran sorpresa hemos leído en el periódico que usted dirige que los profesionales hacemos causa común con los monárquicos... y todo por un puñado de calderilla... Eso, jamás! Ladrones, pero con honra".

Ja ho veieu: ni els lladres — que, val a dir-ho, molts d'ells ens semblen més honrats que molts comerciants, que molts polítics — no volen res amb la xurma monàrquica!

VIRAI

Un "match" per ràdio

Prou, senyors! Ja fa massa dies que dura la comèdia. Els que escoltem aquest invent meravellós que se'n diu ràdio, no volem ésser ja més testimonis de la lluita que sosteniu. Preferim que ens feu mal de cap amb música. No sembla sinó que els oients de Catalunya siguem espectadors d'una baralla de safareig. És ridícul que la emissora que hauria de callar sempre, xerri, i l'altra, amb més seny, no digui ni aquesta boca és meua. La campanya des del micròfon de "Unión-Ràdio" ha d'acabar. Sinó de bon grat, per ordre superior. I, si hi ha qüestions a defensar, que siguin ventilades com es fa entre persones, no cansant els qui paguen una quota per sentir quelcom més que els drapets que poden treure's al sol.

Aquestes protestes de republicanisme d'última hora no ens sorprenen gens. Nosaltres ja sabíem que n'éreu de tota la vida, encara que els maliciosos us treguin en cara que estàveu protegits per la Dictadura, pels monàrquics, i que éreu de la U. P. Nosaltres sabem molt bé que, avui, sou molt republicans i pertanyeu al partit del sol que més es calfa, com la Premsa cavernària.

I, com a republicans, amants de la veritat, us demanem que prescindiu de parlar-nos de les vostres coses, que no ens interessin gens.

Sigueu en bona hora republicans; feu passar pel vostre micròfon els homes de l'extrema esquerra, si ells s'hi avenen, però calfeu d'una vegada. No atabaleu més els qui, com nosaltres, som republicans veritables, des de molt abans d'inventar-se la ràdio, des de molt abans que vosaltres.

Calleu, per favor!

J. T. R.

Idil·li

—Em sembla que aquest parell acabaran malament

La veu dels altres

- Que és estrany que els catalans no hagin cremat convents!...
- Es que aquests fan la República tot treballant.

VIRGINITAT

La corona d'Espanya té, ara, dos pretendents: Don Alfons i Don Jaume.

Don Alfons ha palesat una aclaparadora incapacitat moral i, a més a més, la completa impossibilitat de donar a la corona un successor mitjanament acceptable... En realitat, amb el seu destronament, els mateixos monàrquics s'han tret un pes de sobre.

Però, i Don Jaume, què ha palesat? Ah! Don Jaume...

Don Jaume té una història molt neta, molt casta, molt immaculada... Recentment ha publicat un manifest en el qual exposa la conveniència de reorganitzar el seu partit, per tal com ara la nació espanyola necessita, segons ell, un rei verge...

Evidentment... Tots els iniciats en els misteris legitimistes han somrigut discretament, aprovant les paraules augustes: si Espanya necessita un rei verge, aquest rei és, sense cap dubte, Don Jaume de Borbó.

LA FALLERA

Els reis que queden a Europa es poden ja gairebé comptar amb els dits d'una mà, i aquests pocs que encara

queden cerquen de passar els seus ocis, els llargs ocis als quals les constitucions els condemnen, el més passadorament possible.

Tots tenen alguna mania... El rei Jordi d'Anglaterra, per exemple, té la dèria de colleccionar segells de correus i tota mena de relíquies, xacres inclús. El rei d'Itàlia, la de colleccionar monedes i mantes tartarinades del seu estrenu senyor, el totpoderós Mussolini...

Alfons de Borbó, en canvi, que era certament molt menys lletrat, tenia la fallera de la caça —la caça del senglar, la del moro i la del sindicalista.

I ara, a l'exili, segueix caçant encara...

Hem badat, minyons!

Discos

Tino Furgat ha impressionat "La canción azul" i "Isabel", finetes totes dues, cantades amb molt de gust.

—Jaume Planes, el popular Planetes, canta també, amb la seva timbrada i agradable veu, dues cançons catalanes: "La Missa primera" i "Catarina".

—Andrés Sánchez, baríton, ha triat el "fado" del "Pájaro Azul" i la romança de "Lluís", de "Noche de Verbena".

—José Luis Lloret, el conegut baríton, ha impressionat "La Marsellesa" i "Noche de fiesta", on llueix les seves facultats.

—Laura Nieto canta admirablement la romança de "Petrouchka" i "las amapolas", de la sarsuela "Los Bla-

sones", on obté un èxit formidable amb la seva dolça i extensa veu.

—Carmen Flores, en "Quincallera" i "Por un gaché", també aguanta el "tipo" i el prestigi de gitana, per cert ben merescut.

—A Pilar Garcia, en "La Aceitunera" (pregón), no se li pot negar que és la reina dels "pregones". Molt bé en "Castiza Madrileña".

—Miguel Fleta, en "¡Ay, ay, ay!" i "La Dolores", amb la seva potentíssima veu, fa lluir aquestes cançons que li han valgüt tantes ovacions.

—La Companyia del Gramófono ha impressionat, completa, l'òpera "Faust", de Gounod. Consta de 20 discos en dos esplèndids àlbums.

BAMBÍ

Art i Artistes

LA PINACOTECA

Retrats, flors i natures mortes ens presenta, a les aca-balles de temporada, En Laporta Astort, pintant amb la mestria de sempre. Els retrats són l'obra d'un pintor que estudia el model física i psicològicament, fins a esbrinar la seva personalitat fisonòmica i anímica, portant-la llavors a la tela amb tota la cura i la tècnica d'un artista acabat.

Amb les flors es llença a una interpretació més diguem-ne poetitzada, on, sense perdre res de la seva correcció de dibuix o de color, deixa més la mà que corri per

tal de produir l'emoció estètica que es cerca. Tot plegat fa que En Laporta, sense donar-se-les de revolucionari ni d'innovador o, al contrari, encartonant-se amb academi-cismes, sàpiga servir un lloc preeminent entre els pintors que compten amb un públic seu i amb l'admiració de tothom.

SALA PARÉS

Els paisatges exposats per En V. Solé i Jorba tenen categoria d'obres eixides de bones mans. Són correctes de factura, i mostren ésser treballats a fons; no hi ha carrin-cloneries ni extravagàncies i fan esperar un bell futur per al seu autor.

La senyoreta Magdalena Riba es presenta per primera volta al nostre públic amb uns paisatges i interiors de Santa Coloma de Queralt i de Cervera. Tots ells mostren un temperament artístic ple d'esperances per un temps no llunyà, si l'artista sap servir ses condicions personals indubtables en la lluita per a perfeccionar una tècnica ben encarrilada, però encara per madurar.

També En F. Calvo exposa uns paisatges estimables i ben orientats.

BORIEL

A cal dentista

—Està malament, això. Li hauré de posar una corona.
—No res de corones; si està corcat, tregui'l com nosaltres vàrem treure En Camallarg.

Els teatres catalans i la política

Volia dedicar l'article d'aquesta setmana a enaltir la labor sociològica, jurídica i administrativa portada a cap per la directora general de Presons, senyoreta Victòria Kent; però tota vegada que en sortir el present número els teatres catalans hauran tancat tots, fins el proper setembre, voldria cloure la meva col·lecció d'articles amb el que posaré ara a l'esguard del lector.

El teatre català gairebé sempre ha viscut de política i ha estat un teatre d'oposició, de guerra, mentre ha durat l'opressió de l'extingida monarquia.

Aquesta identificació pàtria entre el catalanista dels elàstics barrats o el vetes-i-fils de "La Puntual", amb l'etern "Carles", "Pere Màrtir" i "Enric" que han desfilat fins ara pels nostres escenaris, ha estat la font d'ingrés més segura de les guixetes dels nostres teatres.

Però ara, donat el tomb polític que ha experimentat Catalunya, com tota Espanya, l'explotació del "truc" pairal-sentimental es fa una mica difícil; ara no hi haurà oposició, i, no havent-hi contrapès, el teatre de barri caurrà avall, avall, fins enfonsar-se per les foscuries de la indiferència i de l'oblit.

El difícil del cas és que al teatre català, en els teatres que actuen diguem-ne oficialment, no hi ha elements directius prou capacitats per sortir de la rutina que ha predominat fins ara. O bé s'encallen en el gènere esmentat abans, o bé fan un salt al teatre d'avantguarda estranger, que deixa el pobre espectador no dilettante en un cau de confusions, del que no en pot sortir fàcilment.

I així el nostre teatre se'n va (valgui la comparança) del vermouth als postres, sense haver passat per l'entrant, per entornar-se'n brusca i arbitràriament al vermouth, sense cap mena de contemplacions.

Crec que fins ara, dels tres teatres catalans que han actuat, Novetats ha estat, referent a la política "pairal-convencionalista", el que s'ha situat en un pla més neutral.

Romea, en un pla més de cara als interessos creats, i l'Espanyol en un franc desinterès que en aquest aspecte col·loca els seus directius al nivell més alt entre tots els empresaris d'Espanya, i ço que dic, el lector ho podrà comprovar degudament.

Novetats no ha aprofitat cap actualitat política per a fer-ne diners: ha seguit la seva labor de sempre, envers l'art, que, segons el veuen ells, el públic ha d'acceptar, però no s'ha mogut del camí artístic emprès de fa cinc anys, quan va començar. Sota aquest punt de vista, Novetats ha estat neutral, i això l'honra molt.

Romea espera sempre que un "illustre" autor estigui a punt de morir o s'hagi mort per a representar les seves obres. Si algun escriptor és a l'exili, l'Empresa de Romea li estrena una comèdia que fins llavors no havia interessat, quan té lloc un "benefici", segura d'omplir el teatre. A Romea, tot és "diada tal" o "diada qual". "Assistència d'aquest" o "assistència de l'altre": sempre, sempre barrejant la política, la capella i l'art, per a servir d'atractiu.

L'Espanyol, mort Ignasi Iglésies, hi va donar una representació d'"El cor del poble", de franc, mentre els altres ja contaven la manera d'"honrar" el mort.

Es declarà la República, i va donar l'obra de nit, també de franc en funció de tarda, mentre en quasi tots els teatres calculaven la manera de fer unes pessetes bo i aprofitant l'avinentesa política.

Canviem, canviem, si no, dintre de molt poc ja no se'n parlarà de Teatre Català, i tots plorarem.

FRANCESC OLIVA

Pel juny, la falç al puny

—La feina que he fet, i la que em toca fer encara!...

Perversitat

Si aquesta vida és tota en un Destí,
maleeixo el Destí i la pròpia vida;
si l'home és indefens contra un tal fi,
i en va és la seva lluita sense mida,

perquè envellir la sang i l'esperit
baix l'abraçada hipòcrita i tan freda
d'un hom que amb la riulla i el despit
et compra amb una misèra moneda?

I si demés encara el vil atzar
et nega ardit el bes de companyia
de què no puguis viure en una llar
on hi pareixi el sol i l'alegria,

riu-te'n de tot i corre a la ventura,
deix la pietat i cerca el nou moment
que et dugui, tant si és pura com impura,
la dona del teu únic pensament.

I viu l'etern moment, aquell dolç viure,
d'un bes i altre bes l'encís fonent,
i el plò amarg d'ella t'escarneixi el riure
sens desvetllar-te mica el sentiment.

DAVID BOVER I MASDEU

Capricis i paradoxes

LA CARRERA ECLESIASTICA

Temps ha que els seminaris eclesiàstics no exerceixen la prodigiosa atracció d'uns anys enrera. La carrera eclesiàstica ha deixat de temptar fins els fills dels pagesos. Però la cosa, en pocs dies, s'ha agreujat considerablement. D'ençà de la proclamació de la República, s'ha iniciat als seminaris una desfilada general. Hom diu que es buiden materialment de seminaristes.

El motiu? Es ben clar de veure. L'Estat espanyol, que amb la monarquia era un estat catòlic, esdevindrà inevitablement, sota la República — comença ja a esdevenir-hi —, un estat laic. S'acaben, doncs, per a la clerecia honors i privilegis, subvencions i estipendis oficials. La seva hegemonia social s'extingirà en poc temps. I aquesta perspectiva tan clara ha estat prou per esvaïr en un moment una pila de vocacions religioses.

Que això ens dóna la mesura de la fe d'aquests seminaristes?... Que és la prova que aspiraven a ésser, més que ministres de Déu, ministres del Cèsar?... Que ara queda definitivament provat que els seminaris eren, en bona part, el refugi de tots els que fugien de fam i de feina?

Certament. Però si la fe en Déu de tots aquests exfuturs ministres de Crist és tan escassa, més escassa és encara la seva fe en els homes. Allò del catolicisme consubstancial d'Espanya, no els deu inspirar gaire confiança. Els deu semblar una consubstancialitat tan fantàstica com la de la monarquia. Si hi tinguessin confiança, quina temença els inspiraria l'esdevenidor?... Pensarien que allò que l'Estat deixés de fer, ho farien amb més esplendor els catòlics; que al culte i als seus ministres no els mancaria res. Que ultra els donatius particulars que més que mai tindrien, els bastaria d'augmentar les tarifes de les misses, dels bateigs, dels casaments, dels enterraments i d'altres cerimònies religioses. Però saben prou que aquest augment comporta un perill: que cada dia hi hagi més ciutadans que prescindixin de l'Església. Altrament, els seminaristes que han passat directament del terròs al seminari no ignoren quins delmes, quines primícies els ofrenarien els pagesos! Al rector d'un poblet, no li restarà altre remei, per poder viure sense protecció oficial, que agafar l'aixada com el més senzill dels feligresos.

La carrera eclesiàstica està en crisi. Aviat, per poder subsistir, seran els mateixos capellans que demanaran l'expulsió de moltes ordres religioses. Sense subvencions i sense privilegis de l'Estat, serà impossible que es mantinguin tots en la Península.

DOMÈNEC GUANSÉ

Els noms dels nostres carrers

De la mateixa manera que no fa gaires dies va honorar-se la memòria d'En Verdager i Callís reposant al seu carrer la placa que li donava el seu nom, recentment va fer-se un altre acte de justícia rebatejant amb el nom del Doctor Martí i Julià el seu carrer. Si gran fou la gentada que va assistir al primer acte, fet abans de l'adveniment de la República, grandíós fou en el segon. I és que el nostre poble avui es manifesta sense recomanacions de cap mena; va allà on va, obligat tan sols pels seus sentiments de catalanitat, sense que li calguin propagandes ridícules ni temerós de fer-ho.

En contemplar la gentada que ha assistit a ambdós des-

cobriments de plaques, ens ve a la memòria la mitja dotzena de "ciudadanos" que va anar-hi quan foren despenjades les nostres i s'hi varen col·locar aquelles altres que fins no fa gaire hi deien "Juan Masana" i "Pedro Lastortras". Volem creure que les gestes d'aquests dos senyors són mereixedores de belles recordances i que cal immortalitzar els seus noms. El que ens resistim a creure és que, havent-hi tants carrers sense batejar i tants altres que s'obren per les barriades extremes, valgués la pena d'arrabassar els noms de dos patricis per a clavar-n'hi d'altres. Ben segur que, si l'Ajuntament de la Dictadura primera hagués parat esment en això i hagués batejat dos nous carrers amb aquells noms, avui hi continuarien sense molèstia per part de ningú. Però ells sentien una fòbia per totes les coses de casa, i no els feia por el desgavell dels noms dels nostres carrers. Es creien tan omnipotents, que fins i tot havien arribat a pensar en la seva eterna existència en els llocs autoritaris.

Notem, però, que ens hem anat apartant del que volíem dir.

A la nostra ciutat hi ha un bon nombre de carrers que porten noms de gent molt més ingrata que els dos que hem esmentat. No cal pas anomenar-los. La llista seria llarga i inacabable. Avancem, però, que són gairebé tots els batejats pels tres períodes dictatorials que hem sofert. No pretenem que es faci un capgirell de la guia de la ciutat, perquè amb els continus canvis, aviat no sabrem on vivim ni on podem trobar les nostres amistats.

El que sí cal és que aquesta tasca de depuració sigui feta amb seny i rapidesa, i ben aviat les noves plaques llueixin al sol de la República. Hi ha molts carrers que no respiren aires monàrquics, però recorden gentussa del 14 d'abril enllà.

El poble espera amb impaciència el moment que podrà manifestar-se novament en l'acte d'arrabassar aquestes plaques que són una ignomínia per la ciutat.

DOMÈNEC DIUMENGE

PARADISOS OCEÀNICS, per Aurora Bertrana.

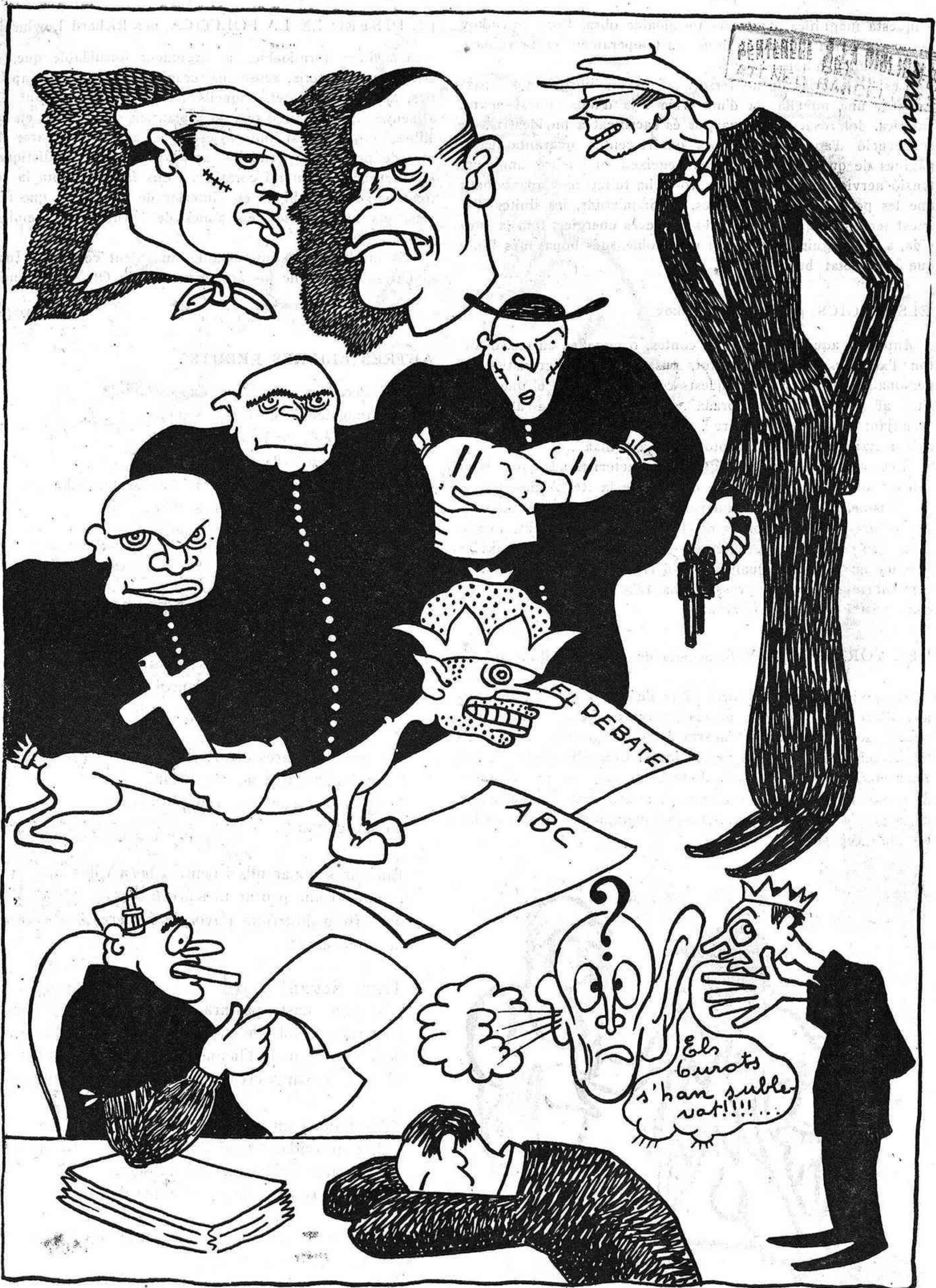
Aurora Bertrana, filla del gran novel·lista, ha escrit un llibre deliciós, formidablement deliciós. Un llibre que té tot el sabor d'una bona novella d'aventures; un llibre viu, intens, en el qual els paisatges i els costums exòtics hi són vistos d'una manera clara, lúcida, personalíssima.

Els paradisos oceànics que ens descriu Aurora Bertrana són Taïti — intensa evocació fatal de Paül Gauguise! — Moorea, Raiatea, Bora-Bora. L'estil de l'autora és viu, àgil, nerviós. Quatre paraules li basten per a descriure'ns un tipus, un paisatge, un costum. Un estil tan àgil com el d'Albert Londres, el gran repòrter.

Els "Paradisos oceànics" d'Aurora Bertrana no són un reportatge pròpiament dit: són la visió, esplèndidament copsada, d'un món primitiu, meravellós.

MEMORIAS DE UN TERRORISTA, per Boris Savinkov

En el pròleg, Andreu Nin, recentment reincorporat a la nostra terra i coneixedor de Rússia com pocs, ens presenta l'autor

El que cal fer per salvar la República

Macarrons i pistolers,
jesuïtes i altra gent,
i la Premsa cavernària
d'«El Debate» a l'«A B C».

Empleats del Municipi
que tenen por al treball,
i els «rumores alarmistas»,
tireu-los tots al c.....

Cambó rimant una becqueriana

—Volverán las obscuras golondrinas,
y ante mis ojos pasarán;
mas los días felices de mi vida,
esos no volverán.

un munt d'argent i coses tantes
que em vaig esparverar...

Llavors, Natura, per què vares crear-me?
On para el meu repòs?
si a tot arreu on s'ha posat ma raça
no n'hi ha un mos!...

Per què em vares crear un cuc de terra
que s'ha d'arrossegar?
Per què m'has fet esclau d'un fang que aferra
per sols xuclar?...

Ets una mare feble, ma Natura,
els homes t'han occit;
de verge ha esdevingut impura
l'arrel del teu blanc pit...

Ah! No em demanis pas comptes
quan esdevingui pols tot el meu cos;
abans vull sè jo el jutge, em sents?... m'escoltes?...
després veurem d'on brolla la raó...
Fins llavors, Natura!... Per ara, sols... perdó!

F. DE P. RIBAS CLOTET

ESPANYOL

Ja no cal dir que la figura d'Angel Guimerà, el primer poeta dramàtic de la nostra terra i un dels primers del món, ens mereix tota mena de respectes. Però qui ens els mereix és l'Angel Guimerà autor de "Mar i Cel", "Gala Placídia", "Terra Baixa", "La reina jove". No—llastimosament—, d'Angel Guimerà autor de "Joan Dalla".

Tenim entès que la dictadura havia prohibit aquesta obra, i no s'ha pogut estrenar fins ara. La glòria de Guimerà no hi hauria pas perdut res si l'obra hagués restat inèdita.

En la concepció, en l'estructura, en la pintura dels tipus, en el diàleg, "Joan Dalla" acusa una marcada decadència en l'obra magnífica d'Angel Guimerà. D'autors que, vells, escriuin grans obres n'hi ha pocs. Nosaltres sols en recordem dos: Bernard Shaw i Pirandello.

Altrament, en la producció de Guimerà, plena d'èxits i encerts, que té ja un valor d'eternitat, hom n'haurà d'oblidar, com n'ha oblidat "Alta Banca", aquest desgraciadíssim "Joan Dalla". A pesar de què en l'obra no hi manquen els elements dramatitzables. Si Angel Guimerà hagués escrit "Joan Dalla" de jove, avui indubtablement fóra una gran obra.

De la interpretació potser valdrà més que no en parlem. Sobretot del personatge central, interpretat per Jaume Borràs.

NOU

La companyia titular del Novetats ha iniciat una temporada en aquest teatre, temporada que ha acabat quan començava: manca de públic.

En aquesta curtíssima temporada s'ha estrenat l'obra de Leonhard Franck "Karl und Anna", que han traduït Domènec de Bellmunt i Palouzie, amb el títol de "Dos presoners i una dona".

Leonhard Franck és un dels escriptors d'esquerra més considerats a Alemanya i arreu del món. Aquesta de "Karl und Anna" és una obra magnífica, aspra, agra, cruel, en la qual l'autor aboca tot l'odi, tot el menyspreu que li inspira la guerra. A pesar de la força indubtable que té l'obra, no ha pogut salvar la temporada, que havia nascut morta. En una temporada oficial, i no estrenada subrepticiament, ans amb tots els honors, hauria aguantat al cartell i obtingut l'èxit merescut.

La interpretació, força acurada, sobretot per part de Josefina Fornés.

NOVETATS

La companyia del cantant Marcos Redondo ha estrenat la sarsuela en dos actes "Marcha de honor", original de Lapena, Blanco i el mestre Soutullo.

Encara que l'assumpte no sigui cosa de l'altre món, el llibre resulta entretingut i dialogat amb correcció—cosa que no

pot dir-se de totes les sarsueles—, i la música és de factura gens vulgar.

En la interpretació cal citar els noms de Maria Téllez, Glòria Alcaraz, Marcos Redondo i Angel de León.

TALIA

"La terra és nostra"—títol de suggerència comunista—és una obra en vers de Josep M. Bello. S'anuncia com "epopeia de la pàtria i de la llibertat". I, francament, això ens sembla impúdic i massa fort. Epopeia, de la veu grega epopoia, és el cant d'una gesta heroica: Numància, les Termòpiles, Troia, com exemple. Però "La terra és nostra" no és més que un melodrama dolent i tronat vestit d'uns versos d'escassa qualitat literària i gramatical.

V.

ENTREACTES

Hi ha dos empresaris coneguts per "Els germans tintero".

Aviat debutarà Josefina Tapias, la gran actriu catalana, a Barcelona. I debutarà com primera figura d'una companyia castellana.

Hi ha un autor el nom del qual, en castellà, es diu "alcornoque".

El coneixeu?

Quin remei queda!

—Ja que Na Leonor no em vol, renuncio a la mà de Leonor.

Aquell Talavera que tan bon paper va jugar en el complot de Garraf, ha estat detingut.

Hem de recordar, tots, que els sofriments dels processats — Compte, Badia, Civit, Perelló, Ferrer — els deuen a ell.

Cal no oblidar-ho, autoritats de Catalunya!

S'han assabentat els nostres regidors que a Madrid han decidit rebaixar les cèdules en un vint per cent?

Què esperen, els d'ací? Augmentar-les un cinquanta per cent?

El rector de Santa Maria del Mar va veure's sorprès per una reunió clandestina de "Damas de Estropajosa" dintre l'església.

I va haver-les de treure, tancant les portes de l'edifici, perquè no hi entressin novament.

Per uns moments, els veïns de per allà pogueren contemplar unes dotzenes de "Venus" amb braços i cotxe propi! Eren totes més lletges que el pegar a un pare.

En referir-se a un parlament que va fer no fa gaires dies el senyor Maluquer i Viladot, "La Vanguardia" deia que l'Exposició de 1988 fou un èxit.

I unes ratlles més avall tornava a posar 1988. Res, es veu que el diari dels morts és d'idees molt avançades, ara.

La Direcció dels tramvies, interpretant el desig ciutadà, ha tret els remolcs dels seus cotxes el trajecte dels quals fiexen a la Plaça de Santa Anna.

A veure si així queda desembarassat un xic aquell carrer, i tots hi haurem sortit guanyant.

La setmana passada va visitar al capità general el qui ho fou abans, en temps de la primera dictadura, Emili Barrera.

No sabem res de l'entrevista, però no ens faria cap estranyesa que s'hagués tornat republicà.

D'aquella gent ho esperem tot.

I bé; ja s'ha celebrat, en un teatre de la nostra ciutat, un acte a profit d'aquell xicot soldat que va ésser assassinat el dia de la proclamació de la República, al Paral·lel.

Però no s'ha parlat més d'esbrinar qui fou el culpable d'aquell fet, ni s'ha donat cap satisfacció al poble.

Creiem que la recollida d'uns centenars de pessetes no són suficients per pagar a uns pares la vida del fill. Creiem que se'ls ha de demostrar que, fa una mesada, tenim justícia.

Lerroux, a Ginebra, ha parlat de la nostra ciutat, d'una manera excellent.

Nosaltres, com a barcelonins i àdhuc republicans, agraïm de tot cor al ministre d'Estat les paraules d'elogi que ha tingut per la capital on hem nascut i on ell conegué els primers èxits polítics.

El marquès d'Alhucemas ha dit que seguia essent monàrquic.

Naturalment!

Heu vist mai, per ventura, mudar de parer a un cadàver?

Diuen que a Constantinoble ha estat vist, al cel, l'àngel de l'Apocalipsi, que es va acostant a la terra...

Que no s'espantin massa. Potser no és l'Àngel de l'Apocalipsi. Potser només és el cardenal Segura, que s'hi assembla una mica...

A Milà han ovacionat el mestre Toscanini per haver-se negat a interpretar l'himne feixista.

Ens unim calorosament a l'ovació.

Segons ha declarat el ministre d'Hisenda, en la fortuna d'Alfons de Borbó hi ha béns de procedència fosca o sospitosa: es tracta d'accions de companyies en estreta relació amb l'Estat.

Bé, és allò que una manicura andalusa diuen que, molt ingènuament, li va dir, una vegada, a l'ex-rei:

"—¡ Oh! ¡ Qué uñas tan largas tiene V. M.!"

Un cronista castellà recorda una de les cançonetes que el poble cantava als acords un xic de fireta de l'himne de Riego.

Fa així:

¡ Si los curas y frailes supieran
la paliza que van a llevar,
subirían al coro cantando
libertad, libertad, libertad!

La recomanem als jesuites: potser així aconseguiran apagar una mica les ires del senyor Lluhi.

Plim.—Aquest no és publicable, però si us apliqueu, podeu fer-ho molt millor.

J. Q. M.—Potser farem alguna cosa, però cal que us límiteu a fer-ho curt i d'actualitat.

J. M.—Els vostres originals ens han posat la pell de gallina. Semblen de gran-guignol.

M. T. R.—Aquest "chiste" sols us el pot acceptar la "Ràdio Barcelona". Ells tenen l'exclusiva.

J. C.—Creieu que hem quedat descansats del tot, després de llegir-ho!

L. T. V.—N'hem aprofitat un; l'altre no el creiem oportú.

E. J.—Fillet, no sabem pas com fer-ho per treure'n l'entrellat.

J. M.—Sang i ganivets vermells! Al cove!

P. S.—Ja ha passat l'oportunitat. Demés, vàrem parlar-ne nosaltres.

A. M. C.—Lamentant-ho molt, no el podem complaure.

M. B.—I a vós us preocupava això? Que poca feina deuen tenir!

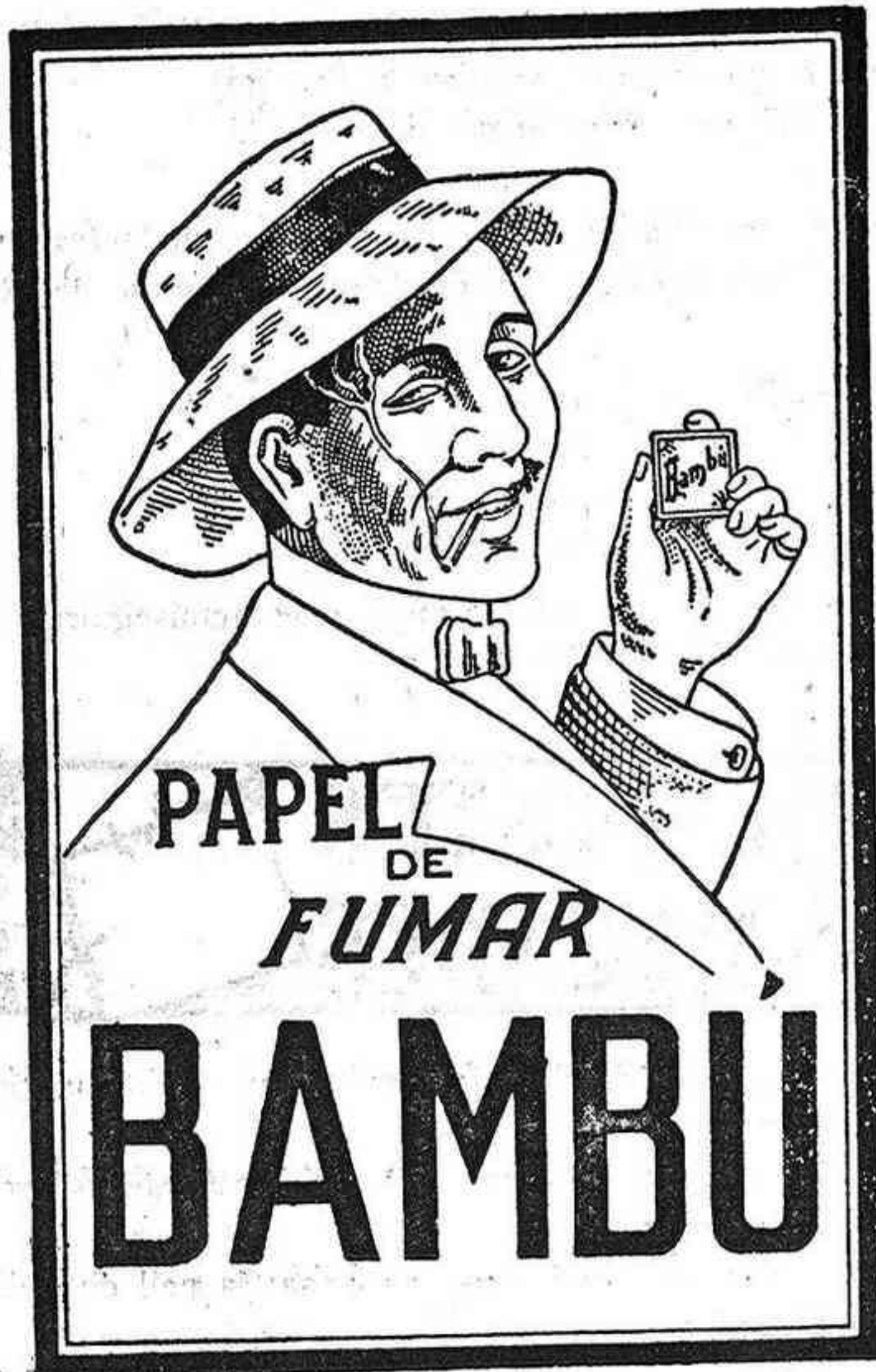
F. X. A.—Amb el mateix títol i molt semblant al vostre, en coneixem un d'En Guimerà. Ignoràvem en absolut que el Mestre es dediqués a copiar versos vostres.

J. F.—No vulgueu que els nostres lectors plorin, com vós, la dissort d'haver renyit amb la xicota. Demostraríeu tenir molt mal cor.

John.—Si voleu catalanitzar el vostre nom, ara donen permisos de franc.

P. B.—Quan tinguem intenció de fer el vostre número-homenatge, ja us avisarem. Ara com ara, deu quartilles de poesia, van al cove.

Impremta "L'Esquella" i "La Campana", Om, 8, Barcelona

VIES URINARIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inútilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinaries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sífilis* (avariat), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Pindoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, florons, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a *Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament, tractament i guariment de les dites malalties.

Si voleu menjar bé
aneu al restaurant

GRILL-ROOM

ESCUDELLERS, 8

Lloc predilecte
dels gurmets

*Els millors discos
són els de*

La Voz de su Amo

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

Demaneu-los per tot arreu

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

COLECCIÓN IMPERIO

Severo Morales: **La sembradora de lascivias.**

Juan C. Soriano: **La señorita del moño oxigenado.**

Antonio Reschal: **Las curiosidades de Lily.**

Aurelio G. Carreras: **El vicio de moda.**

Novelas de amor con ilustraciones, de Federico Ribas.

3 pesetas cada volumen

RENE FULOP-MILLER

El poder y los secretos de los jesuitas

Precio: 30 pesetas

CAPITAN CLARIDADES

Fermín Galán y su Nueva Creación

«Esta es la firma que con más gusto estampo, porque, convencido de que la República es el régimen que más conviene a España, espero que mi sacrificio no será estéril.» (Palabras del capitán Galán al firmar su sentencia de muerte.)

Precio: 3 pesetas

FRANCISCO PI Y MARGALL

LAS NACIONALIDADES

Criterio para la reorganización de las naciones. La Federación. La Nación Española. Apéndices.

Un volumen de 447 páginas, 7,50 pesetas

JAUME PASSARELL i ANGEL S. ESCÓ

Vida, obra i anècdotes d'En S. Rusiñol

Il·lustrat amb nombroses fotografies

Preu: 4 pessetes

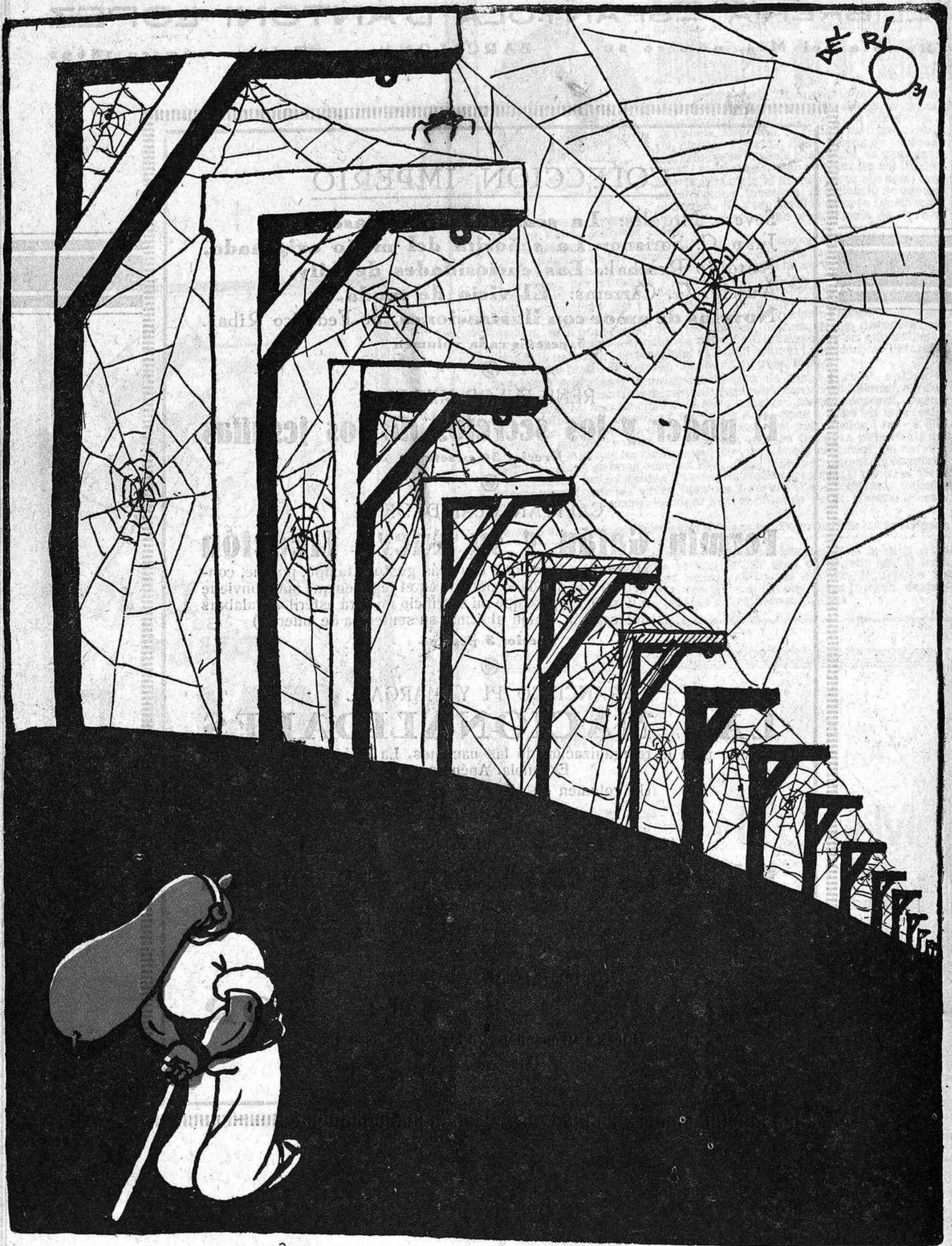
JOAQUIM M.ª BARTRINA

DEL CAP I DEL COR

(Idees i pensaments d'un gran escèptic)

Preu: 5 pessetes

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls atorguen descomptes

Ja hi surten teranyines...

—Però no desesperem. Ja veureu el dia que comencem!...